

Existencia v chápaní Akvinského a Descartesa

Lenka Kocinová

Abstrakt

Otázka povahy existencie patrí vo filozofickom myslení k najstarším. Chápanie existencie ako vlastnosti individuí, teda vlastnosti prvého rádu bolo od konca novoveku výrazne kritizované a spochybnené. Článok sa pokúša prispieť k hľadaniu odpovede na otázku, či je chápanie existencie ako vlastnosti prvého rádu skutočne neudržateľné, a to uvedením menej známych názorov zástancov tohto chápania. Na záver v krátkosti uvádzame najznámejšie námietky proti takémuto chápaniu, ktoré viedli väčšinu filozofov k upusteniu náhľadu na existenciu ako na vlastnosť prvého rádu a k hľadaniu iných alternatív

Kľúčové slová

Existencia, vlastnosť, história filozofie.

Jednými z prvých otázok, ktorými sa filozofia zaoberala, boli aj otázky týkajúce sa existujúceho a problematika bytia a existencie tak patrí ku klasickým filozofickým problémom. O spôsobe chápania pojmu existencie sa dozvedáme skrz existenčné výroky a používanie výrazov „existuje“, často aj výrazu „je“. Ako mnoho filozofických otázok prešla aj problematika existencie v dejinách filozofie niekoľkými reformuláciami, a tak ak sa pred Kantom poväčšine stretávame u filozofov s otázkou: „Čo je existencia?“, „Čo je jestvujúce?“, po ňom sa častejšie objavuje aj otázka „Čo znamená „existovať“?“. V prirodzenom jazyku vyjadrujeme existenciu pomocou výrazov: „existovať“, „jestvovať“ a niekedy aj pomocou výrazu „byť“, prípadne je čitateľná zo štruktúry vety. Prirodzený jazyk teda ponúka viacero sémantických i syntaktických možností ako ju vyjadriť. Táto variabilnosť ale nemusí byť vždy prínosom. Analýza výrokov, v ktorých sa s prisudzovaním existencie stretávame, nie je jednoznačná. Tvrdiť, že niečo existuje je už na prvý pohľad iné ako tvrdiť, že je to napríklad červené, hoci z morfológického a syntaktického hľadiska sú vety podobné. Výrok napr.: „tento stôl je červený“ má aspoň intuitívnu presupozíciu, že stôl existuje a empiricky môžeme overiť, či je výrok pravdivý, alebo nie. Inak je to ale vo vete „tento stôl existuje“, pretože na overenie tohto výroku potrebujeme inú metódu než empirické preskúmanie jednotliviny.

V dejinách sa môžeme stretnúť s rôznymi názormi na povahu existencie. Najčastejšie diskusie prebiehali na úrovni skúmania či je existencia vlastnosťou, a ak áno, čoho vlastnosťou by mohla byť. Najjednoduchšie chápanie existencie ako vlastnosti je jej chápanie ako vlastnosti individuí, ako vlastnosti prvého rádu. Za predikát prvého rádu považovali existenciu napr. už

stredovekí filozofi rozlišujú esenciu a existenciu, pričom osobitným prípadom bol Boh, ktorého esencia bola tvorená najlepšimi vlastnosťami a aj existenciou, aby bol dokonalý. Zastávali teda poväčšine názor, že existencia je atribútom, ktorý buď individuum má, alebo mu chýba a je lepšie ho mať. V singulárnom existenčnom výroku sa v takomto ponímaní výrazom „existuje“ pripisuje esencii individua existencia. Keďže individua sú entity, ktoré môžu vznikáť a zanikať, rozdelenie esencie od existencie umožňuje hovorenie aj o neexistujúcich individuách, pretože esenciu možno poznávať aj bez toho, by sme niečo vedeli o existencii.

Na rozdiel od antického chápania existencie, neskôr bola existencia často chápaná ako to, čo Boh pridal k esencii niektorých stvorených vecí, ako nejaká náhodná vlastnosť, ktorá pristupuje k esencii toho, čo môže existovať. Stredovekí myslitelia považovali existenciu poväčšine za predikát prvého rádu a zdá sa, že takto sa k nej staval aj Tomáš Akvinský, rozlišujúc esenciu a existenciu. Osobitným prípadom je Boh, ktorého esencia je tvorená najlepšimi vlastnosťami a aj existenciou, aby bol dokonalý a esencia u neho splýva s existenciou. Akvinský vychádzal z názoru, že existencia je individuová vlastnosť, ktorú buď individuum má, alebo mu chýba a je lepšie ju mať ako postrádať a Bohu, ktorý je dokonalý tak existencia prislúcha. Avšak tento argument nájdeme aj v Descartesovej piatej meditácii.

Boh uvádza individua z možnosti do reálneho bytia a v singulárnom existenčnom výroku sa predikátom „existuje“ pripisuje esencii individua existencia. Individua sú entity, ktoré môžu vznikáť a zanikať. Rozdelenie esencie od existencie umožňuje hovorenie aj o neexistujúcich individuách, pretože esenciu možno chápať bez toho, by sme niečo vedeli o existencii. Ako hovorí v štvrtej kapitole De Ente et Essentia hocijaká esencia môže byť pochopená aj napriek tomu, že neexistuje. Je možné rozumieť tomu, čo je to človek alebo fénix, bez toho aby sa vedelo či aj existuje. Akvinský z toho vyvodzuje, že existencia sa od esencie odlišuje a pripúšťa jedinú výnimku, kedy esenciou je vlastná existencia. Tvrdí, že existuje práve jedno také bytie, ktorého podstatou je jeho vlastná existencia, tým je Boh.

Esencia je v De Ente et Essentia považovaná za vyabstrahovanú z každého jedného bytia (jednotliviny), je však súčasťou jednotlivých vecí a je zároveň aj pojmom, pričom pojmy sú podľa Akvinského v mysliach. V premise svojho argumentu Akvinský tvrdí, že esencia ako taká, sama o sebe nie je ani jedným, ani mnohým. Keby bola iba jedna, napr. Platón a Sokrates by ako ľudia boli jeden. To isté nemôže byť ako jedno na dvoch miestach súčasne. Keby bola mnohým, napr. ľudskosť by nemohla byť uskutočnená napr. iba v Sokratovi, bolo by ľudskostí viacero. Záverom argumentu je, že esencie ako také neexistujú. Esencie sú konkretizované v matérii. Vo svetskej sfére majú esencie bytie ako mnohé a tak je možná pluralita jednotlivých konkretizácií toho ktorého druhu, viacero konkretizácií esencie. Akvinský teda zrejme zastával názor, že esencie aj keď neexistujú, konštituuju objekty existujúceho sveta.

Rovnako sa ale na základe textu zdá, že esencie ponímal aj ako pojmy. Intelekt ľudí, je v mnohých smeroch limitovaný, Akvinský na mnohých miestach hovorí, že všetky, alebo skoro všetky esencie zostávajú pre ľudí nepoznateľné aj keď sa dajú nájsť aj miesta, kde píše, že esencie poznávame skrz vlastnosti ich aktualizácií. Na základe toho je potom existencia tým, vďaka čomu esencie vôbec sú. Na bytí participujú skrz existujúce entity.

Akvinský latinský ekvivalent výrazu „byt“^{2c} sémanticky používal vo vetách podobne ako Aristoteles jeho grécky ekvivalent, a tak prirodzene vzniká otázka, či pripúšťať viacvýznamovosť výrazu a ak áno, aké významy výraz má. Zodpovedanie tejto otázky trochu komplikuje fakt, že u Akvinského bol v popredí viac teologický záujem, než logický.

Z Aristotelom vyčlenených zmyslov „esti“, Akvinský priamo pracuje s dvomi, z čoho sa dá predpokladať, že práve tieto dva zmysly výrazu prijímal.

„Ako hovorí filozof v siedmej kapitole piatej knihy (1017a22-35), bytie má dva zmysly. V jednom zmysle signifikuje to, čo spadá pod 10 kategórií; v druhom signifikuje pravdu propozícií. Rozdiel medzi nimi je v tom, že v druhom zmysle môže byť bytím nazvané čokoľvek, o čom sa dá vytvoriť kladný výrok, hoci aj nepredpokladá danú vec v realite. V tomto prípade, nedostatok a negácia sú nazývané bytím, rovnako ako hovoríme, že tvrdenie je protikladné negácii, alebo že slepota je v oku. Ale v prvom zmysle, nič nie je nazvané bytím, iba ak predpokladá niečo v realite a teda v tomto prvom zmysle slepota a podobné veci nie sú bytím.“

¹ (Aquinas, dist. 34, q. 1a. 1, c)

Tvrdiť, že slepota existuje je teda podľa neho práve tvrdenie faktu, že niečo je slepé, je teda pravdivé povedať, že je to slepé. Nedostatok zraku, slepota nie je bytím v zmysle aktuálnej existencie, slepota nemá esenciu, ktorá by mohla byť v realite aktualizovaná. Inak je to vo výroku napr. „Socrates est“ pretože Sokrates má esenciu, výrok vypovedá o tom, že skutočne existuje ako ľudské bytie, alebo že je nejaká taká osoba, ktorá je Sokratom. Prvý význam „byt“ teda referuje na bytie niečoho v realite, Akvinský ďalej vysvetľuje, že sa týka toho, čo prirodzene existuje, je substanciou ako napr. človek, alebo náhodnou vlastnosťou ako napr. farba. (De ente et essentia dist. 34, q. 1, a. 1, c) Použitie slovesa „byt“ v druhom prípade by malo slúžiť pri otázke či je taká nejaká entita. Pokiaľ sa entita dá zaradiť do Aristotelom stanovených desiatich kategórií, má esenciu a skutočne existuje, ak entita esenciu nemá, lebo je skôr nedostatkom nejakého bytia než samotným bytím pomenovanie entity sa nachádza vo vetách, kde je „byt“ použité v druhom zo spomínaných zmyslov, spätým s pravdivosťou výrokov. Vo výrokoch typu „F je G“, „je“ nie je pre Akvinského iba kopulou, ktorá ma spojiť subjekt s predikát, ale je aj výrazom, ktorý tvrdí pravdivosť výroku a bez ohľadu na to, či „F je G“ je pravdivé alebo nie. Výrok formy „F je G“ Akvinský chápe ako „F je pravdivé G-čku“.

Weidemann tvrdí, že predikatívne tvrdenia sú u Akvinského ekvivalentné existenčným, a že Akvinský poznal aj rozdiel medzi predikatívnym „je“ a „je“ v zmysle identity (Weidemann (1986)). V Sume teologickej Akvinský hovorí o predikácii na spôsob identity (per modum identitatis) a rovnako o predikácii, keď je všeobecné predikované jednotlivému (sicut universale de particulari). Práve tento druhý spôsob predikácie nazýva aj magis propria praedicatio a zrejme ju považuje za nálezitejšiu, vhodnejšiu druh predikácie. V rámci nej ešte rozlišuje medzi tým, či sú predikované substanciálne vlastnosti, alebo náhodné vlastnosti, má teda ešte v jeho ponímaní tieto dva podtypy.

Weidemann usúvzťažnil Akvinského rozlišovanie medzi bytím ako bytím v skutočnosti a bytím ako byť pravdivým s Fregeho rozlišovaním medzi existenčným „je“, predikatívnym „je“

---

¹ „Sciendum est igitur quod, sicut in V Metaphysicae Philosophus dicit, ens per se dicitur dupliciter, uno modo quod dividitur per decem genera, alio modo quod significat propositionum veritatem. Horum autem differentia est quia secundo modo potest dici ens omne illud, de quo affirmativa propositio formari potest, etiam si illud in re nihil ponat. Per quem modum privationes et negationes entia dicuntur; dicimus enim quod affirmatio est opposita negationi et quod caecitas est in oculo. Sed primo modo non potest dici ens nisi quod aliquid in re ponit. Unde primo modo caecitas et huiusmodi non sunt entia..“ Prekladané s prihliadnutím na anglický preklad Roberta T. Millera: On Being and Essence. In: <http://www.fordham.edu/halsall/basis/aquinas-esse.html>

a „je“ v zmysle identity, napriek tomu však na otázku, či Akvinský považoval výraz „byť“ za viacvýznamový odpovedal záporne. „To, čo zabránilo Akvinského ontologickej dichotómii pred reflexiou všeobecnej viacvýznamovosti slovesa „byť“ je, podľa práve citovanej pasáže, fakt, že bytie ako skutočne existujúce (či spadajúce pod jednu z desiatich kategórií) na jednej strane, a bytie ako byť pravdivý (byť faktom) na druhej strane, sú dva módy bytia, z ktorých ten druhý závisí na prvom tým spôsobom, podľa ktorého pravdivosť toho, čo hovoríme je ovplyvnená a založená na skutočnej existencii toho o čom hovoríme.“ (Weidemann (1986) 189-190)²

Kopulatívne používanie „je“ je súčasťou, ako Akvinský hovorí, formovacej aktivity výrokov našej intelektuálnej duše, nepatrí do reality nášho vonkajšieho sveta, je teda iba prejavom akéhosi intelektuálneho bytia, je vynájdene ľudskou dušou na spájanie predikátu a subjektu (Suma teologická I, q.3, a. 4, ad 2). Dá sa teda zrejme súhlasiť s Weidemannom, že „...sú to iba substancie a ich substanciami formy na jednej strane a náhodné vlastnosti substancií na druhej, čo je Akvinský ochotný pripustiť do svojej ontológie, čo je zjavné z jeho predpokladu, že iba o veciach majúcich esenciu alebo formu, vďaka ktorej spadajú pod jednu z desiatich kategórií môže byť povedané, že skutočne sú...“ (Weidemann (1986) 192)³ Takého veci, náhodne sa nachádzajúce vo svete si vyžadujú dôvod svojej existencie, pre Boha požiadavka dôvodu existencie neplatí.

Dozvuky tohto chápania existencie nachádzame i v novovekej filozofii. Aj Descartesov záujem o existenčné výroky bol spojený so skúmaním možnosti pravdivo predikovať existenciu Bohu a spolu s Anselmom je asi najznámejším formulovateľom ontologického argumentu v prospech existencie Boha. Descartesova verzia tohto dôkazu vychádza z premisy, podľa ktorej pojmu (Descartes používa výraz idea) Boha prislúcha každá dokonalosť. Existencia podľa Descarta je dokonalosťou. Popierať existenciu Boha ako dokonalej bytosti je teda podľa neho ako popierať, že trojuholník má tri vnútorné uhly. Existovať je súčasťou toho, čo to je byť Bohom, rovnako ako mať tri vnútorné uhly je súčasťou toho, čo je to byť trojuholníkom.

V piatej meditácii Descartes uvádza, že esenciu vecí možno poznávať aj bez toho, aby sme vedeli, či veci existujú, alebo nie. U vecí rozlišuje existenciu a esenciu, ale k esencii Boha patrí aj existencia, práve v prípade Boha sú teda existencia a esencia nutne spojené. Pripisujúc Bohu všetky dokonalosti a pokladajúc existenciu za jednu z dokonalostí mu podľa Descarta musí byť existencia pripísaná tiež, inak by nebol dokonalý. „Jsem totiž zvyklý ve všech jiných věcech rozlišovat existenci a esenci, a tak snadno dojdou k přesvědčení, že i od esence Boží ji lze odloučit, a myslet tak Boha jako neexistujícího. Ale přesto je po pozornějším přihlídnutí zjevné, že existenci nelze od Boží esence oddělovat o nic víc, než lze od esence trojúhelníku oddělit rovnost rozměrů jeho tří úhlů se dvěma úhly pravými, nebo od ideje hory ideu svahu, takže

---

² „What prevents Aquina’s ontological dichotomy from reflecting a genuine ambiguity of the verb “be” is, according to the passage just quoted, the fact that being as actually existing (or falling under one of the ten categories), on the one hand, and being as being true (or being the case), on the other hand, are two modes of being of which the latter depends on the former in such a way that the truth of what we say is effected by and founded upon the actual existence of what we talk about.”

³ „...it is only substances and their substantial forms, on the one hand, and accidental properties of substances on the other that Aquinas is willing to admit into his ontology is obvious from his assumption that only things having an essence or a form, which makes them fall under one of the ten categories, can be said actually to be...”

myslet Boha (to jest nanejvyš dokonalé jsoucno), jemuž schází existence (to jest, jemuž schází nějaká dokonalost), si neodporuje více, než myslet horu, již schází svah.“ (Descartes (2003), 61)

Námietky proti takémuto spôsobu dokazovania Boha boli publikované už spolu s dôkazom, keďže Descartes pred vydaním nechal rukopis okomentovať niektorým učencom a po vydaní textu sa ešte rozmnožili. Najznámejším oponentom ontologického dôkazu bol zrejme Kant, ale už Pierre Gassendi upozornil Descartesa na možnosť, že existencia nie je jedna z dokonalostí ako to Descartes uvádza. „Existence ovšem ani v Bohu, ani v žádné jiné existující věci není dokonalostí, ale tím, bez čeho nejsou dokonalostí. Vždyť to, co neexistuje, nemá ani dokonalost, ani nedokonalost a to, co existuje a má více dokonalostí, nemá existenci jako jednotlivou dokonalost náležející do onoho počtu, ale jako to, díky čemu existuje jak ono samo, tak dokonalostí, a bez čeho by nebylo možno říkat, že věc má nějaké dokonalosti ani že dokonalostí něčemu náležejí.“ (Descartes (2003), 273) Práve z následnej Descartesovej odpovedi na Gassendiho námietku vidno, že existenciu chápal ako jednu z vlastností: „Nevidím tu, do jakého rodu věcí má podle tebe patřit existence, ani proč nelze říci, že je vlastností stejně jako všemohoucnost – když totiž užíváme jméno „vlastnost“ pro kterýkoli atribut či pro vše, co lze o věci predikovat, jak se tu ovšem užívat má.“ (Descartes (2003), 315) Na Gassendiho argument o inom charaktere existencie priamo nereagoval.

Existencia Boha je pre Descartesa dôležitá aj preto, že z nej vyvodzuje existenciu vonkajšieho sveta. Už v tretej meditácii sa existencie Boha dotkol, ale dospel k nej na základe inej úvahy. Podľa neho sa medzi ľudskými ideami nachádza aj idea Boha, idea nekonečne dokonalej bytosti. Následne sa pýta na príčinu toho, že človek takúto ideu má. Človek ako mysliača bytosť môže mať podľa Descartesa množstvo ideí, ktorých je aj pôvodcom, ale tvrdí, že idea nekonečnosti z ničoho konečného pochádzať nemôže a keďže človek je len konečný, Boh musí existovať, lebo je pôvodcom idey nekonečnosti. Obsahy ideí sú totiž u Descartesa podľa princípu kauzality odvodené z nejakého realitas actualis, skutočného formálneho obsahu. „A tak zbývá pouze idea Boha, u níž je třeba uvážit, zda je něčím, co by nemohlo pocházet jen ode mne. Jménem „Bůh“ chápu jakousi nekonečnou, nezávislou, nanejvyš chápaní, nanejvyš mocnou substanci, která stvořila jak mne, tak cokoli jiného, co existuje. To vše je zjevně takové, že čím důkladněji to pozorují, tím méně se zdá, že by to mohlo pocházet jen ode mne. A tak je z výše řečeného třeba učinit závěr, že Bůh nutně existuje.“ (Descartes (2003), 44) Boh je navyše u Descartesa substanciou, na ktorej existencii závisia ostatné existujúce veci.

Descartes rozoznáva tri druhy substancie, pričom substancia je podľa prvého princípu pre neho niečo, čo existuje tak, že k tomu, aby existovala nepotrebuje nič iné, a to Boh, myseľ a matéria. Existenciu Boha sa pokúsil dokázať jednak apriórne v piatej meditácii, jednak aposteriórne v tretej, existencia mysle je zvažovaná v súvislosti s univerzálnou pochybnosťou a existenciou matérie sa zaoberá v šiestej meditácii. Mysleľ myslí podľa Descartesa stále, kým myslí existuje, a tak je veta „ja som, ja existujem“ podľa neho vždy pravdivá, keď je myslená. Každý akt myslenia obsahuje istotu vlastnej existencie. Descartes neformuloval nejaký argument v prospech tohoto tvrdenia, ide o akýsi vŕhľad, ktorým k nemu dospel. Aj za predpokladu domnienky, že neexistuje materiálny svet ani moje vlastné telo, musí byť podľa neho pripustená existencia toho, kto má danú domnienku. Materiálne veci ľudia zmyslovo vnímajú a ak by tieto vnemy nepochádzali z vnímaných vecí a človek nemá možnosť poznať nejakú vyššiu bytosť, ktorá by mohla byť ich pôvodcom bol by vystavený klamu a Boh by bol podvodníkom, čo Descartes nepripúšťa. Vyvodzuje z toho že matéria musí predsa len existovať.

Kriticky vystúpili proti chápaniu existencie ako vlastnosti individuí napr. Ayer, či Carnap. Ayer dokazoval, že ak je existencia vlastnosť prvého rádu, tak všetky tvrdenia o existencii a neexistencii sú triviálne bezobsažné, lenže to, že my tvrdeniam o existencii rozumieme, že nám dávajú informáciu, znamená, že existencia nie je vlastnosť prvého rádu $((p \rightarrow q) \wedge \sim q) \rightarrow \sim p$. Pravdivé existenčné výroky by za predpokladu existencie ako vlastnosti prvého rádu boli podľa neho tautológiami, nepravdivé existenčné výroky kontradikciami. (Ayer (2001), 151) Riešením by bolo tvrdiť, že existencia je vlastnosť, ale neexistencia nie je, alebo pripustiť rozdiel medzi bytím a existenciou ako to urobil Meinong, Wyman a ďalší.

Carnap rozlišuje „byť“ ako sponu spájajúcu subjekt s predikátom a ako označenie existencie. Príkladom na prvý typ je napr. „Ja som hladný“ a na druhý „ja som“. Druhý typ považuje za pseudovety a takými sú napr. „Boh je“, „cogito ergo sum“ a upozorňuje na to, že metafyzik neuvádza syntaktickú kategóriu premennej x pre prípad elementárnej vety formy „ x je Bohom“. Keďže „byť“ má podľa neho len dve použitia, z ktorých jedno tvorí pseudovety, za správne považuje len spojenie kopula plus predikát. Carnap neberie do úvahy „byť“, ani ako identitu, ani ako všeobecnú implikáciu. Kopula nemôže byť použitá bez predikátu a rovnako nemôže byť použitá s menom. „Existenčné tvrdenia nemajú formu „a existuje“ (ako v „ja som“ t.j. „ja existujem“), ale „existuje niečo také a takého druhu“. (Carnap, R. (1959), 74) Existenciu možno tvrdiť, s ohľadom na predikát nie na subjekt. Následkom „Som Európan“ tak nie je „Ja existujem“ ale „Európan existuje“. Nie je chybou, že v jazyku sa existencia vyjadruje slovesom, ale je to nebezpečné a neúčelné, lebo to zväzda k názoru, že existencia je predikát. Tento chybný predpoklad potom vedie k nezmyselným tvrdeniam typu „Boh je“, ktoré Carnap považuje za logicky zvrátené.

Aj v súčasnej filozofii sa stretávame s pokusmi zachrániť chápanie existencie ako vlastnosti individuí. Každá filozofická úvaha, ktorá sa problematikou existencie zaoberá, ale naráža na niektoré protirečenia, a tak ani cesta poprieť, že by existencia mohla byť vlastnosťou individuí ani snahy zachrániť takého, pre viacerých intuitívne chápanie, nie sú prijímané bez výhrad. Priblíženie historických náhľadov na povahu existencie môže poskytnúť námety na súčasné premýšľanie problematiky, čo bolo aj cieľom tohto článku.

Literatúra a zdroje

- ALANEN, L.(1986): On Descartes` s argument for dualism and the distinction between different kinds of beings. In: Knuuttila, S.-Hintikka, J.(eds.): *The Logic of Being*. Reidel, Dordrecht
- AQUINAS, T.: *De ente et essentia*. [online]. [2017-06-13]. Dostupné na: <http://www.thelatinlibrary.com/aquinas/ente.shtml>
- AQUINAS, T.: *Summa Theologica*. [online]. [2007-06-14]. Dostupné na: <http://www.newadvent.org/summa/>
- AYER, A. J. (2001): *Language, Truth and Logic*. Penguin Books.
- CARNAP, R. (1959): The Elimination of Metaphysics Trough Logical Analysis of Language. in: Ayer, A. J.(ed.): *Logical positivism*. The Free Press, Toronto.
- CARNAP, R. (1998): Empiricism, Semantics and Ontology. in: Laurence, S.- MacDonald, C.(eds.): *Contemporary Readings in the Foundations of Metaphysis*. Blackwell Publishers, Oxford.

- DESCARTES, R.: *Principles of Philosophy*. [online]. [2007-06-14]. Dostupné na:
<http://www.earlymoderntexts.com/descprin.html>
- DESCARTES, R. (2000): *Pravidla pro vedení rozumu*. Oikoymenh, Praha.
- DESCARTES, R. (2003): *Meditace o první filosofii*. Oikoymenh, Praha.
- WEIDEMANN, H. (1986): The logic of being in Thomas Aquinas. In: Knuuttila, S.- Hintikka, J.(eds.): *The Logic of Being*. Reidel, Dordrecht.

The Problem of Existence in the Understanding of Aquinas and Descartes

The question of the nature of existence is a long-standing one. That existence isn't a property is a very common objection to the ontological argument. Kant lodges it, and many philosophers of a very different persuasion, such as Russell, Ayer, Tichý have as well. The article attempts to contribute to the search for an answer to the question of whether the understanding of existence as a first-order property is really untenable, by presenting the lesser-known views of the proponents of this understanding. In the end, we briefly present the most well-known objections to such an understanding

Mgr. Lenka Kocinová, PhD.
Katedra filozofie a politológie
FF UKF v Nitre
Hodžova 1
Nitra
lkocinova@ukf.sk